

for Principalen til at fremtvinge Søndagsarbejde. Denne Side af Sagen var ogsaa fremme, idet det ærede Medlem sagde, at det kunde betale sig for Arbejdsgiverne at presse deres Folk til Arbejde om Søndagen, selv om de skulde betale Mulkt derfor; det tror jeg ikke. Jeg tror, at der kun kan være Tale om to Ting. Det Eine er, at det er nødvendigt, at Principalen faar det Arbejde gjort færdig til den og den Dag, hvis Forholdene stille sig saaledes, at det er nødvendigt. Eller ogsaa kan Forholdet være det, at Principalen kun af Gødhed overfor Arbejderne siger: Jeg har ikke Noget imod, om Nogen, som har lyst dertil, fortsætter sit Arbejde om Søndagen. En af de to Grunde kan være til Stede, men at en Mester skulde tvinge sine Arbejdere til at arbejde om Søndagen, det tror jeg ikke paa, det Forhold eksisterer ikke.

Dette Lovforslag har en saa indgribende Betydning overfor den personlige Frihed. Jeg vil derfor fraraade at vedtage Lovforslaget saaledes, at dette med Hensyn til Arbejdsgivere og Arbejdere kommer med. Jeg har, som sagt, ingen Grund til at modsætte mig Lovforslaget med Hensyn til Handlende; men jeg beder saa kun om, at man vil vise den samme Beredvillighed og Barmhjertighed overfor Værthusholderne, som man viser overfor de andre Handlende. Der er dernæst en Ting, som forekommer mig ganske mærkelig, og det er, at Lovforslaget kun indeholder Straffebestemmelser for de ærede Arbejdsgivere, men taler ikke om dem, der arbejde for sig selv. Enhver Haandværksmand, som vil have et Arbejde udført for sig selv om Søndagen, har Lov dertil; der gjælder ingen af disse Straffebestemmelser for disse Folk. Jeg mener, at ere Folk blevne voksne, maa en saadan Lov lige saa godt kunne gjælde om dem, der arbejde for sig selv, som om dem, der give Ordre til Andre om at arbejde om Søndagen, og er der en Bestemmelse, som forbyder Arbejdsgiverne at give Arbejde om Søndagen, maa den ogsaa gjælde den, der arbejder for sig selv. Man siger, det er ulovligt, det maa den ikke, men der maa dog ogsaa være Straffebestemmelser overfor disse Folk. Naar en Mand arbejder for sig selv i en lille Bedrift, saa er fornemmelig i de første Aar denne Mand's største Indtægt af det Arbejde, han kan udføre med egne Hænder. Han maa bruge sine egne Kræfter saa meget som muligt, se at faae det mest Mulige ud af sit Arbejde, for at han en Gang kan komme saa vidt, have saa meget Arbejde, at han maa holde Hjelpe dertil. Den første Betingelse for den Mand, der selv begynder

en Forretning — ikke overtageren gammel Forretning — er den, at han anspænder sin egen Arbeidskraft saa meget som muligt, og saa vil det være ganske urimeligt, naar en saadan Mand er i Gang med et Stykke Arbejde, at han ikke maa fortsætte med dette Arbejde paa en Søndag, udføre et fredeligt Arbejde, som intet Spektakel gjor. Og dernæst vil jeg spørge: Hvorledes skal en Kontrol føres, hvorledes skal der passes paa? Skal Politiet have Nøglen til de forskellige Værksteder, have deres Gang i Folks Leiligheder og kuse omkring for at se, om en Strædder reparerer en Frakke eller et Par Benklæder, eller om en Skomagere bagflikker et Par Sko, eller paa et Malerværksted om en Maler er i Færd med at male et Møbel eller tegne et Stilt. Hvorledes skal den Kontrol være? Det er dog urimeligt at lave en Lov, uden at den gjælder for Alle. Et gammelt Ordsprog siger: Klokken er ikke for Stræddere og Skomagere. Saaledes kunde man ogsaa sige: Denne Lov gjælder ikke for Stræddere og Skomagere, men skal den gives, saa skal den gjælde for Alle. Jeg vil derfor sige, at jeg paa ingen Maade anser denne Lov for nødvendig; den er i højeste Grad ubetimelig. Samtidig med, at man raaber højt op om Arbejdslønnens Utilstrækkelighed og paa, at Fortjenesten er saa ringe, at Arbejderne ikke kunne leve ordentlig, de mangle 3—400 Kr. for at faae den Njodnæring, som de nødvendigvis maa have — de og deres Familie, saa gaar man dog ud fra, at de have tilstrækkelig Fortjeneste, siden man vil have, at de skulle lade være at arbejde om Søndagen. De sex Dages Fortjeneste maa man anse for tilstrækkelig, naar man vil faae en Streg over Fortjenesten ved Arbejde om Søndagen. Der er ogsaa talt om, at det vilde være til Fordel for Arbejderne, idet det Arbejde, som blev opphæret ved, at man slog en Streg over Søndagsarbejdet, vilde komme Andre til Gode, idet der saa vilde blive Brug for flere Arbejdere; men det er vanskeligt at bevise. For Dieblirket vide vi, at der er Mangel paa Arbejde; af den Grund er der ingen som helst Mester eller Principal eller Arbejdsgiver, som vil kommandere sine Folk til at arbejde om Søndagen; men han ræsonnerer som saa: Kan jeg bare holde det nogenlunde gaaende de sex Dage, saa vil jeg ganske rolig overlade Søndagen til Arbejderne selv. I større Fabrikker er det jo saaledes, at der kun arbejdes der om Søndagen ganske undtagelsesvis paa ganske enkelte Ting, som skulle være færdige, og de fleste Funktionærer, som lade Arbejdet i